

het over the *eroticism of teaching*, waarbij de leraar een kunstenaar is, een 'meester in de kennis', die zijn kennis deelt met de leerlingen, en die zelf ook leert van zijn leerlingen. Een goed leerproces is een uitwisselingsproces. Dat vergt een verandering van de huidige onderwijsstructuur.

Onderwijs is altijd een spiegel van de samenleving. Zelfs een goede minister van Onderwijs zit gekneld tussen de structuren die de verschillende geloofsovertuigingen en pedagogische ideologieën vertegenwoordigen en de belangen ervan behartigen. Voor mij is geen enkele methode zaligmakend. Het gaat over openheid. Ik zou mijn kinderen graag naar een 'open' school sturen, waar de leerkrachten het beste van Montessori, het beste van Freinet, het beste van Steiner enzovoort oppikken. Ik mis de openheid en betrokkenheid om een fundamenteel onderwijsdebat te voeren. Het culturele veld engageert zich veel te weinig in dit debat, dat niet beperkt mag blijven tot specialisten en mensen die al erg betrokken zijn, of tot de kerken en vakbonden.

'Fris' blijven

Wanneer het om kunsteducatie gaat, kijken we vaak op naar Groot-Brittannië. Architectuur is er bijvoorbeeld al jarenlang opgenomen in de onderwijsdoelen. Maar ook daar zie je dat het niet voldoende is om een onderwerp op te nemen in de leerplannen. De grootste uit-

daging bestaat erin om een goede mentaliteit op te bouwen, zodat de benadering 'fris' blijft.

Tijdens de samenwerking met grote huzen kwamen we voor een kloof tussen verschillende benaderingswijzen te staan. Ik heb er geleerd dat een elementaire structuur nodig is om aan het dagelijkse werk toe te komen, maar een teveel aan structuur is dodelijk. Wat me heel sterk bezighoudt is: hoe houden we het allemaal 'levend' op het persoonlijke niveau, op het niveau van de gidsen? In de vorming van de studiegidsen en leerkrachten heb ik veel aandacht voor hoe je iemand leert om 'fris' en nieuwsgierig te blijven, door zichzelf uit te dagen en routine tegen te gaan. Kennis is belangrijk in een lerarenopleiding, maar er moet veel harder gewerkt worden aan de persoonlijke ontwikkeling van de toekomstige leerkrachten en aan een steviger artistieke benadering van het leerproces. Met de kinderen werken is een zaak van geest, hart, ziel en lichaam. Omdat je heel alert en open moet zijn, word je ook erg persoonlijk. En het is niet eenvoudig om je volledige werktijd zo persoonlijk te zijn en die openheid te behouden. Dat is ook de reden waarom de gidsen dit soort werk niet fulltime kunnen doen.

Een goede gids vergeet elke keer opnieuw wat hij al weet over het werkstation. Hij ontdekt het telkens weer samen met de kinderen. Daarom kiezen we voor mensen met een sterke persoonlijkheid en met verschillende achtergronden. We stimuleren de eigen benaderings-

wijze en invalshoek van elke gids. Ik zorg er bijvoorbeeld voor dat zij geen multiplicator worden van mijn interpretatie. Wanneer ik met hen praat, stel ik hen meer vragen dan ik antwoorden geef. Het is deze houding die ik hen tracht mee te geven voor hun gesprekken met de kinderen. Wanneer je in de bespreking van een artistiek werk verder gaat dan een technische analyse, wordt het een persoonlijk gesprek. Wij stimuleren kinderen om te proberen zeggen waarom ze een werk goed of slecht vinden, los van de consensus die erover heerst. De gesprekken gaan ook over wie de consensus creëert. Wie of wat bepaalt wie een 'kunstenaar' is? Kinderen creëren een canon voor zichzelf. De huidige situatie sluit daarbij aan. Vroeger viel de artistieke canon ongeveer gelijk met de verzamelingen in de musea. Nu, met de vermenging van hoge en lage cultuur, is het allemaal niet meer zo duidelijk. Niemand heeft nog greep op wat 'kunst' is. Daarom is het des te belangrijker dat kinderen gestimuleerd worden om na te denken over hun eigen perceptie, dat ze zich bewust worden van de elementen die hun relatie met een kunstwerk bepalen, dat ze aansluitingen vinden met hun eigen dagelijkse leven. En dat ze erover leren praten, op een dialogerende manier. Wanneer je de dialoog toelaat, ook over wat iemand niet aanspreekt, ontwikkel je tolerantie. Kunst en kunstvoeding hebben een directe relatie met de samenleving.

ABC van de dans FOTO ARCHIEF PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN